

Jeronimas
Laucius

SAUGOKIS PATS - ATSKUBĖSIU IR AŠ

Policijos departamentas
prie Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministerijos

Mieli mokslėiviai, gerbiami mokytojai, tėvai!

*Kiekvienas nuoširdus patarimo žodis,
išgirstas iš vyresnio draugo, mokytojo ar tėvų lūpu,
kiekvienas pokalbis apie visų mūsų saugumą,
apie būtinybę galvoti, ką turėtume daryti, kaip elgtis,
kad būtume saugesni, – yra prasmingas,
ir ne vieną apsaugos nuo nelemto žingsnio ar nelaimės.
Šioje knygelėje, kurią Jums dovanojame, norėjome patarti,
kaip pasirinkti saugesnį kelią į mokyklą, kaip išvengti
piktavalių pinklių, kaip apsisaugoti nuo tikrų piktžaidėjų,
iškaudinusių ne vieną Jūsų – bendraamžių patyčių.
Tikimės, kad tai taps stimulu susimąstyti, pasikalbėti,
kaip elgtis vienoje ar kitoje situacijoje, pasitarti,
kaip išvengti pavojų, kaip susikurti saugesnę aplinką.
O policija, kaip ir mūsų bičiulis Amsis, stengsis visuomet,
iškilus pavojui, kiekvienam atskubėti į pagalbą.
Linkiu kelyje sutikti tik gerus žmones ir draugus.
Tegul kasdien Jūs lydi sėkmė ir pažinimas.*

*Lietuvos policijos generalinis komisaras
Vytautas Grigaravičius*

Geo –

– Spaudžiu leteną, bičiuliai.
Amsis aš. Esu patrulis.
Susitikom gal ne kartą –
Šįkart noriu pasitarti.

Kokį kelią į mokyklą
Jūs pasirenkat kas rytą?
Ar žmonių pramintą – saugų,
Ar pakampiais – tamsų, baugų?

Eismo taisyklės kas moka,
Tam pavojaus, aišku, jokio:
Ir galva sveika, ir kojos,
Ir kelionė – tikras rojus.

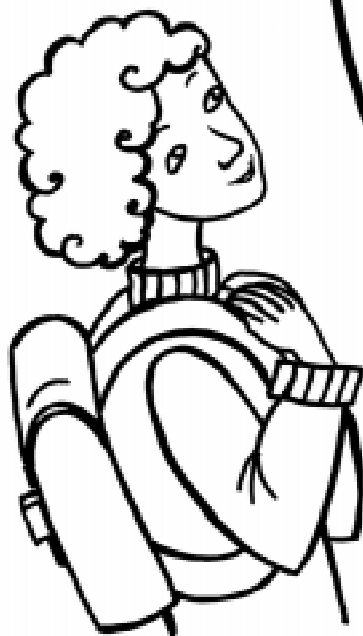
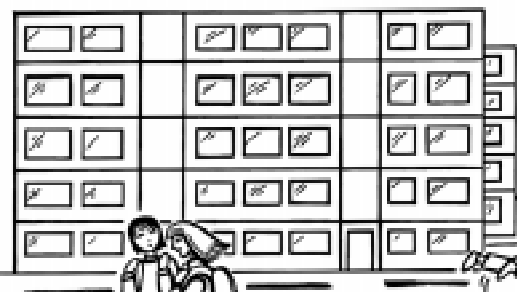
„Nemesk kelio dėl takelio,“ –
Taip sakydavo seneliai.
Aš, kaip visada, budėsiu,
Kas pateks bėdon – padėsiu.

Susitinka kieme vyrai –
Devynmečiai, ne pipirai, –
Krimsti mokslus nusiteikę.
Į mokyklą jau pats laikas.

Bet mokyklon – ilgas kelias.
– Gal patraukiam per miškelį?
Reikia kojas patausoti.
Bet šios ima protestuoti:

– Per dienas mes jus nešiojam,
Kodėl nieko negalvojat?
Aišku, šiuo keliu arčiau,
Bet kažin, ar taip saugiau?

Bet vyručiams tai nėra motais,
Jiems nėra kada galvoti.
Neria tiesiai per miškelį:
Taip arčiau, trumpesnis kelias.

O miške, tankioj pakrūmėj,
Ant kelmelio kipšas tūno.
Apsitaisęs kaip kaliausė,
Akys piktos, apsiblausę...

Susistabdęs vyrus mūsų
Džiaugiasi: – Trise jau būsim.
Jūsų laukiau – vienam liūdna,
Štai, išgerkit ligi dugno!

Vyrai bando gintis – spurda.
Kipšas tik kvatojas. Kur tau
Jūs įveiksit dvimetrinį
Ir blogietį, ir miškinį!

Vyrams ašaros jau rieda...
Bet laiku nuvijo bėdą
Amsis, šis drąsus patrulis.
Iš miškinio liko nulis:

Antrankiais jį surakino.
Šis likimą savo žino –
Už girtavimą nubaus...
Areštinėn nukeliaus...

– Bet ir jums, vyručiai, gėda –
Patys susiradot bėdą!
Ko jums vaikščioti miškeliais,
Jei yra asfalto kelias?

AMŠIO PATARIMAI

Nors sukčiausi kaip
vijurkas – vis tiek var-
gu ar suspėčiau kiek-
vieną Jūsų apsaugoti
nuo susidūrimo su pik-
tavaliais, sukčiais ar
apgavikais. Vargu ar
susukčiau atsidurti
kiekvienoje sankryžo-
je ar gatvėje, kad per-
spėčiau savo mažąjį
draugą, kuriam per
skubėjimą ar neapdai-
rumą gresia pavojus.
O, kad galėčiau tai pa-
daryti!

Bet kartą patruliuo-
damas radau išeitį: jei
neįmanoma padaryti
taip, kad kiekvienoje
pavojuose situacijoje

*Sukit ienas atgalios –
Taip išvengsite bėdos.
Už miškelio, prie garažų,
Mėgsta burtis gauja „Dražų“.*

*Bet ir šitą patarimą
Vyrai išmetė šiukšlynan:
– Ai, brolyti, bus kas bus –
Eisime pro garažus!*

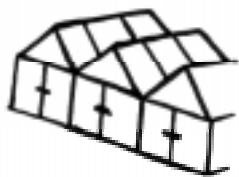
je, kiekvieną lemtingą akimirka šalia atsirastų patrulius, reikia pasistengti, kad tu pavojingų situacijų būtų kiek galima mažiau.

Jų tikrai bus mažiau, jei Tu, mano mažasis bičiuli, žinosi, kaip elgtis kelyje, jei rinksis saugesnį maršrutą, jei gerai įsiminsi Kelių eismo taisykles ir, žinoma, jų laikysiesi.

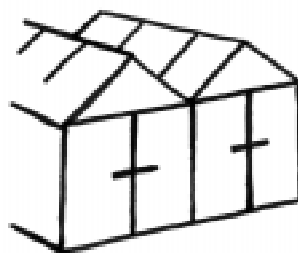
Aišku, apie tai ne kartą esi girdėjęs iš tėvų ir mokytojų, tačiau ir aš noriu pasidalinti savo patyrimu. Jei Tu, mielasis mano bičiuli, idėmiai perskaitysi **patarimų takelio patarimus**, išvengsi daug bėdų, pavojų, saugiai nukeliausi į mokyklą ir sveikas grįši į namus.

Nors šis kelias nepramintas,
Eiti juo – tėvų užginta,
Mūsų vyrai ažuolai
Juo nukūrė sau žvaliai.

Bet už posūčio ketvirto
Vos iš kojų neišvirto:
Dvi žmogystos šmurkšt už kampo
Ir vaikus už skverno tempia:

– Ei, kokie čionai pabalδος?
Juk čia mūsų – „Dražų“ – valdos!
Jei atėjot prie garažų –
Dėkui už laimikį gražų!

Traukit iš kišenės litą,
Laikroduką, prašom, šitą...
Telefonas? Kaip puiku,
Kad yra kvailių tokių.

Kiti vengia šitos vietos.
Niekas neskubės padėti.
Jei jau renkatės šį kelią,
Teks susimokėt baudelę...

Vyrai traukia litą, kitą,
Skrustais ašarėlės ritas:
– Kodėl Amsio nepaklausėm?
Kodėl nulėkėm palaukėm?

- Išeidamas iš namų **pranešk tėvams**, kur išėjini, kada grįši, kur Tavęs ieškoti.
- **Nekalbėk su nepažįstamu žmogumi**, neimk iš jo jokių dovanų. Atmink – tokiu būdu pikta linkintis žmogus gali priversti Tave daryti tai, ko jis nori.
- **Nesėsk į nepažįstamojo automobilį.**
- **Nežaisk gatvėje su temus**, venk nuošalių ir tamsių vietų.
- **Nesikalbėk su neblaiviais žmonėmis** – jų poelgiai gali būti žiaurūs ir nenusakomi.
- **Niekam nesigirk**, kiek pinigų ar brangių daiktų turite namuose.
- Jei Tave baugina kokio žmogaus elgesys – **bėk šalin ir šaukis pagalbos.**

– Mielas Amsi, geras būsi,
Jei pasigailėsi mūsų...
Mes anksčiau pirmūnai buvom –
Per narkotikus pražuvom!

Buvome geri vaikučiai,
Ir vadino mus gudručiais.
O dabar matai kuo tapom –
„Uždarbiaujame“ prie tako...

Be „žolės“ gyvent negalim,
Tai ir ieškome žioplelių...
Plėšikaujam... Ką darysi...
Ką tu, Amsi, pasakysi?

Kreipėsi į tuodu Amsis:
– Kiek gyvensite patamsy?
Jūsų būdas man įgriso,
Bet padėti jums bandysiu –

Į ligoninę nusiųsiu.
Už skriaudas griežčiausias būsiu –
Plėšikauti aš neleisiu!
Bet... tegu teisėjai teisia.

Amsis žengia prie vaikų.
Šie nurausta lig ausų
Ir akis žemyn nuleidžia.
– Vėlei su pavojais žaidžiat?

Juk įspėjau, ir ne kartą –
Rizikuoti taip neverta
Ir taupti už ūsų liūtą.
Juk galėjo riesta būti...

Vienąkart atvykt nespėsiu
Ir padėti negalėsiu!
Gali lemti vienas kartas,
Kai nelaimė bus prie vartų.

● Jei namuose likai vienas, **neatidaryk durų** svetimam ar mažai pažįstamam žmogui, kad ir kas jis sakytųsi esąs.

● Jei kažkas mėgina atidaryti lauko duris, nesutrik ir garsiai paklausk: „Kas ten?“ Jei niekas nesiteikia atsakyti, bet vis tiek mėgina patekti į vidų, **skambink telefonu 02 arba 112**, nurodyk adresą ir pro praverstą langą ar iš balkono šaukis pagalbos.

● **Nesikviesk į namus nepažįstamų** ar mažai pažįstamų vaikų.

● Jei Tu namie vienas, o kažkas telefonu klausia, ar yra namie Tavo tėtis ar mama, **atsakyk, jog jie dabar užsiėmę**, ir paklausk, kam ir kada paskambinti.

● Net trumpam išeidamas iš namų, **visa-da užrakink duris**, uždaryk langus.

*Kiek suluošintų likimų,
Kai nepaisot patarimo
Rinktis tikrai tą maršrutą,
Kur pavojų mažiau būtų.*

*Tik bėdų daugiau turėsit,
Jei pakampiais slampinėsit,
Kur neaiškūs tipai šlaistos.
– Mes supratome, atleiski...*

*– Ką gi, tai eime, padėsiu,
Iki gatvės palydėsiu.
Bet žinokite, mielieji,
Esate dabar pėstieji.*

*Žengsit žingsnį neatsargų –
Galite turėti vargo.
Eismo taisyklės kartokit,
Niekad gatvėj nežiopsokit.*

*Būkit budrūs ir atsargūs –
Nukeliausite be vargo.
Gal padės jums šis žaidimas
Ir kryžiažodžio sprendimas.*

● Ne tik vakarais, bet ir dieną **venk nuošalių vietų**, neik per atokių kiemus, tarpukvartės, statybviertes – net jei tai trumpiausias kelias.

● Jei žingsniuodamas gatve kalbi mobilioju telefonu, renki žinutę ar klausaisi muzikos per ausines, **sumažėja pastabumas**. Maža to – rizikuoji šių daiktų netekti.

● **Neskolink mobiliojo telefono** nepažįstamiems žmonėms.

● Atsisakyk cigarečių, alaus, vyno ar kitų svaiginančių gėrimų – net jei siūlytų draugai. Juk yra ir kitų būdų pasirodyti šiuolaikiškam, savarankiškam. Cigarečių dėdumai ir svaigreji gėrimai **kenkia** grožiui, o svarbiausia – **sveikatai**.

IŠSPRĘK KRYŽIAŽODI

VERTIKALIAI:

6. Įspėjamasis kelio ženklas.
7. Raiteliui – žirgas, o vežėjui?
9. Vieta, kur sustoja keleivinis transportas.
12. Drausmės kelyje sergėtojas.
14. Policijos pareigūnų padėjėjas.
16. Įrenginys, skirtas eismui reguliuoti.
18. Kuo reikia gydytis susižeidus?

HORIZONTALIAI:

1. Transporto priemonė.
2. Vieta, kur leidžiama pereiti kelią.
3. Daiktas, būtinas pėsčiajam tamsiu paros metu.
4. Važiuojant automobiliu privaloma užsisegti saugos...
5. Vaikų mėgstamiausia transporto priemonė.
8. Jis sėdi šalia vairuotojo.
10. Visi eismo dalyviai privalo mokėti Kelių eismo...
11. Vairuotojo pagalbininkai lyjant (sningant).
13. Eismo dalyvis.
15. Automobilio dalis.
17. Kelių susikirtimo vieta.

Atsakymai: 1. SADEPOM. 2. AJĖREP. 3. SATIAVŠTA. 4. SUŽRID. 5. SITARIVD. 6. IAKIAV. 7. SYLKRA. 8. SIVIELEK. 9. ĖLETOTS. 10. SELKYSIAV. 11. IAVUTYLAV. 12. SAKNINICILOP. 13. SAJOTOURLAV. 14. OUS. 15. SATAR. 16. SAROFOSIVŠ. 17. AŽYRKNAS. 18. SIATSIAV.

ŽAIDIMO TAISYKLĖS

Žaidėjai – eismo dalyviai – pasirenka po skirtingos spalvos bokštelį . Jei jų neturite – puikiai tiks pačių pasidaryti spalvoti popieriniai skrituliukai . Žaidėjai paeiliui meta kauliuką . Iškritęs taškų skaičius rodo, kelis žingsnelius galima žengti į priekį. Eismo dalyvis, kurio bokštelis ar skrituliukas sustoja ant raudonos spalvos apskritimo, vieną ėjimą praleidžia (tuo metu mokosi Kelių eismo taisyklių). Žaidėjas, kurio bokštelis sustoja ant rodykle pažymėto apskritimo, grįžta atgal arba eina į priekį rodyklės nurodyta kryptimi. Žaidimą laimi tas, kuris pirmas pasiekia kelionės tikslą.

Sėkmės!

● Saugokis narkomanų ir prekeivių narkotikais. Dėl didelių pinigų vieną dieną „paptirti kaifą“ galbūt bus pasiūlyta ir Tau.

● Kad ir ką Tau bruktu: narkotikus, kad ir „nekalčiausius“ (tokių nebūna!), įvairius aerozolius, dujas, naudojamas žiebtuvėliams užpildyti, klėjus, cheminius valiklius, dažus, benzina (ko tik tie piktavaliai nesugalvoja pasiūlyti, kad kita apsvaigintų!) – atrask savyje jėgų griežtai pasakyti „NE“.

● Žinok viską apie narkotikus, saugokis jų, nes, sukėlę apgaulingą palaimos jausmą, jie trukdo galvoti, daro žmogų silpną ir bevalį, priverčia imtis vaagyščių ir smurto.

● Teisingai sakoma, kad narkotikai suteikia „sparnus“, bet atima „dangų“.

Tu tikrai visur suspėsi, jei tik gatvėj neskubėsi!

Žaidimams
renkuosi saugias vietas:
stadionus, parkus,
žaidimų aikšteles.

Kiekvieno mūsų
sveikata ir gyvybė –
neįkainojamas turtas.

Aš žinau, kad
patekęs į keblią
padėtį visada
galiu prašyti policijos
pareigūno pagalbos.

Pavojingos vietos yra tos,
kur kelio važiuojamąją dalį
užstoja kliūtys – stovintys
automobiliai, medžiai,
krūmai. Pavojingos ir įkalnės.

Tėveli, aš
užsisėgiau saugos
diržą. Užsegsiu jį
ir Margiukui.

Tu tikrai
visur
suspėsi,
jei tik
gatvėj
neskubėsi!

**KELIONĖS
PRADŽIA**

Jei tik gatvėj neskubėsi, Tu tikrai visur suspėsi!

Prieš pereidamas gatvę įsitikinu, kad esu saugus: sustoju, apsidairau, įsiklausau.

Į autobusą įlipu ir iš jo išlipu tik įsitikinęs, kad šis sustojo.

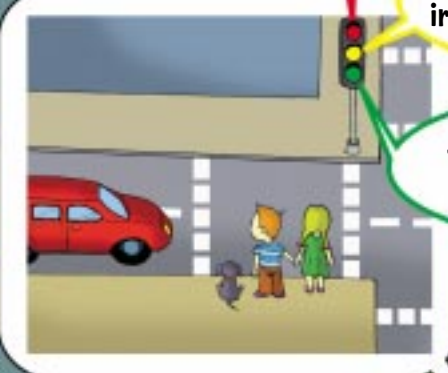
Kai mus lydi atšvaitai, esam matomi gerai.

Autobusų stotelė – ne žaidimų vieta!

Sustok.

Apsidairyk ir įsiklausyk.

Gali eiti. Tik neskubėk ir stebėk kelią.

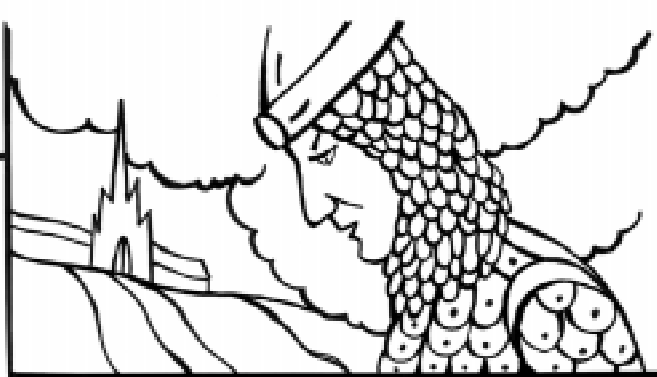
Važinėti man saugu tikrai dviračių taku.

Visų eismo dalyvių pagrindinė taisyklė – rodyti pagarbą kitiems ir būti nuolat atsargiems.

Amsio mokyti – jau žino
Vyrai: neis šalia kemsynų.
Trauks dabar tiesia gatve.
Bet su nuotykiiais – ar be?

Eismo taisykles girdėję,
Jų laikytis prižadėję,
Vyrai vėl ranka numoja:
– Į mokyklą juk vėluojam!

Viens žinutę siunčia mamai,
Kitas spokso į reklamą.
Naujas trileris kine.
Verta pažiūrėt – ar ne?

Kai taip skubam į mokyklą,
Kokios gali būt taisyklės?
Kas jas prisiminti gali,
Kai darbų ir taip lig valiai?

Pamažu, koja už kojos
Jie į gatvę įžirglioja.
Gatvės ne žioplams nutiestos,
Neišmanėliams ten riesta.

● Pasirink saugiausią leistiną vietą pėiti gatvę ar kelią (reguliuojamą ar nereguliuojamą sankryžą arba perėją, į abi puses gerai matomą keleio atkarpa).

● Priėjęs gatvę ar kelią, sustok (tik ne prie pat kelkraščio ar šaligatvio krašto!), apsidairyk ir įsiklausyk.

● Praleisk artėjančias transporto priemones. Prieš išengdamas į važiuojamąją dalį, pažvelk į kairę, paskui į dešinę, vėl į kairę, eidamas stebėk aplink vykstantį eismą.

● Eidamas per gatvę ar kelią nesiblaškyk, nebėk, bet ir be reikalo neužtruk važiuojamojoje dalyje – netrukdyk eismui.

● Per kelią (gatvę) eik ne išstrižai, o stačiu kampu.

*Stabdžiai cypia. Kažkas baras:
– Ar pablūdot? Koks košmaras!
Varnas eidami skaičiuojat?
Ne per perėją žingsniuojat!*

*Vyrai spruko išsigandę,
Kol negavo dar per sprandą.
Pabėgėję kiek sustoja
Ir akimirką galvoja:*

*„Ką daryti? Ką daryti –
Perėjos tai nematyti?“
O taisyklėms juk paklusti
Šitiems vyrams noro trūksta.*

*Ir vėl žengia, kur papuola,
Ir kaipmat bėdon įpuola:
Motociklas piestu stojas,
O draugai tiktai žegnojas.*

*Vėl per plauką nuo nelaimės.
Bet rados išėitis savaime:
Šviesoforas tarsi ponas
Pasitinka juos raudonas.*

● Laukdamas žalio šviesoforo signalo, **stebėk ne tik šviesoforą**, bet ir sankryžoje susikertančius kelius, besiruošiančius važiuoti, sukkti automobilius.

● Užsidegus žaliai šviesoforo šviesai **įsitikink, ar saugu**, ir tik tada eik.

● Tiek nereguliuojamoje pėsčiųjų perėjoje, tiek perėjoje, kur šviesoforas įjungiamas mygtuku, **eik per gatvę tik visiškai sustojus artėjantiems automobiliui.**

● **Nebėk per gatvę** kitapus pamatęs draugą. **Ir jam neleisk bėgti** pas Tave: garsiai susitarę susitinkite prie pėsčiųjų perėjos ar sankryžos. Jei pėsčiųjų perėjos ar sankryžos arti nėra, gatvę pereik saugiausioje vietoje.

*Jiems pamokymai pasenę –
Laukt žalios šviesos nemano:
– Gal suspėsime? Gal prasmuksim?
Mes greiti, juk neužtruksim...*

*Kažkieno stipri ranka.
Juos sulaiko: – Žinot ką?!
Jūs abu man įsipykot!
Rodos, sau nelaimės tykot!*

*Ar nematot šviesoforo?
Gal gyvent praėjo noras?
(Amsis pyksta ne juokais)
– Kaip kokie maži vaikai!*

*Negi jus tarsi daržely
Teko vedžioti už rankelės?
Vyrai įsižeist mėgina,
Bet juos Amsis nuramina:*

*– Juk įspėjau jus, įspėjau –
Gatvėj esate pėstieji!
Palydėsiu į mokyklą,
Ir pamokysiu taisyklių.*

• Jei kelio pakraštyje stovi automobilis arba auga krūmai, trukdantys matyti atvažiuojančias mašinas, nueik toliau nuo kliūtis, **apsidairyk ir įsitikink**, ar nėra artėjančių automobilių, – tik tada eik per gatvę.

• Jei **pastebėjai eismo įvykį**, pasistenk įsiminti automobilio numerį, nes pasitaiko vairuotojų, kurie palikę sužeistus žmones sprunka iš įvykio vietos.

• **Važiuoti keliais dviračiu leidžiama ne jaunesniems kaip 12 metų vaikams** (arba nejaunesniems kaip 10 metų, jeigu jie yra išklause papildomą mokymo kursą ir turi mokyklos išduotą pažymėjimą). Kietą muose dviratininkų amžius neribojamas.

• **Negalima važiuoti** dviračiu šaligatviais ar pėsčiųjų takais.

Aukso vertos šitos žinios,
Kurias veltui jums dalinam!
O ko šitos žinios vertos,
Jei jas pakeliui išbarstot?

Juk ne kartą tai girdėjot,
Įsimint ilgam žadėjot –
Jeigu gatvėj budrūs būsit,
Tai po ratais nepakliūsit.

Gatvėje pavojų daug,
Tad žalios šviesos palauk,
Perėja – saugi vieta,
Gatvę pereiti skirta..

Jei keliaujat, kai tamsu,
Neikite be atšvaitų.
Atšvaitai – tikri sargai.
Saugūs būsite, vaikai.

Jeigu dviračiais važiuojat,
Vėlgi venkite pavojų,
Būkit dar atsargesni,
Nes dviem ratais – greitesni.

Eismo taisykles skaitykit,
Patarimų paklausykit.
O dabar linkiu sėkmės,
Mokykla štai – iš kairės.

Ligi kiemo Amsis lydi.
– Ačiū... Ir atleisk, brolyti,
Kad per mus turėjai vargo.
Neverti mes tokio sargo...

● Važiuoti dviračiu leidžiama tik **dviračių takais**, o kur jų nėra – kelkraščių eismo kryptimi, kuo arčiau dešiniojo krašto.

● Važiuoti galima tik **tvarkingu dviračiu** (turiu patikimus stabdžius, garso signalą, atšvaitus).

● Prieš sukdamas ar stabdydamas **įsitinkink saugumu** ir ranka parodyk išėjimą į ženkla.

● Apvažiudamas stovintį automobilį, **būk atsargus ir laikykitis saugaus atstumo** – vairuotojas ar keleiviai, atidarydami durėles, gali Tave kliudyti.

● Jei eismas intensyvus, o Tau reikia pasukti į kairę, apsisukti ar pervažiuoti į kitą kelio pusę, **nulipk nuo dviračio ir jį atsargiai persivesk.**

Spėjo Amsiui pamojuoti,
Kai smarkuoliai trys drambloti
Šast – pastoja vyrams kelią.
Liepia suvaidint ožkelę.

(Jie neieško priežasties –
Pyktis juk be išminties.)
– Pastroksėkit, pamekenkit
Ir barzdelę pakedenkit.

Jei mekenti nemokėsit,
Gumbą kaktoje turėsit!
Dešimt kartų nekartosim –
Jau kai tvosim, tai priplosim!

Užpultieji jaučia bėdą,
Juk mekenti baisiai gėda.
Jei mergaitės pamatys,
Visai klasei apsakys...

Vienas tuoj kuprinėn lenda,
Telefoną susiranda.
Reikalas labai skubus,
Jeį suspės – pagalba bus.

– Mus užpuolė... Čia, kieme...
Liepia bliauti: me-me-me!
Jį draugai kaipmat išgirdo,
Ir suprato, ir įširdo.

Tai patyčios dešimtokų –
Neišmanėlių šaipokų.
Greitai surezga jie planą:
Suvaidinsim dičkiam „dramą“!

- Žinok, kad **patyčios** tai:
  - kabinėjimas
  - pravardžiavimas
  - erzinimas
  - stumdymas
  - mušimas
  - pinigų ir daiktų atiminėjimas
  - apkalbinėjimas
  - gąsdinimas

- Atmink, kad norma-
lių patyčių nebūna.
Patyčios – tai ne hu-
moras. Juokaujama
norint pralinksminti,
o **tyčiojamas** norint
įskaudinti.

- Venk vietų, kur daž-
niausiai renkasi prie-
kabiautojai. Eik į mo-
kyklą saugiausiu marš-
rutu. Kiemuose, stadio-
ne, žaidimų aikštelėse,
parkuose stenkis būti
kartu su draugais.

- **Nesipriešink** prieka-
biautojams, ypač jei
jauti, kad jėgos nely-
gios. Tavo padėtis dėl
to gali tik pablogėti.

*Dramos šios veikėjai – liūtai,
Ir pelytė bus mažutė.
Šarka detektyvą tęs.
Negi jie nesusipras?*

*Šie šaipytis nesiliauja:
– Ko tu į kuprinę bliauni?
Tu subliauk per visą kiemą,
Kad pramuštų garsas sieną!*

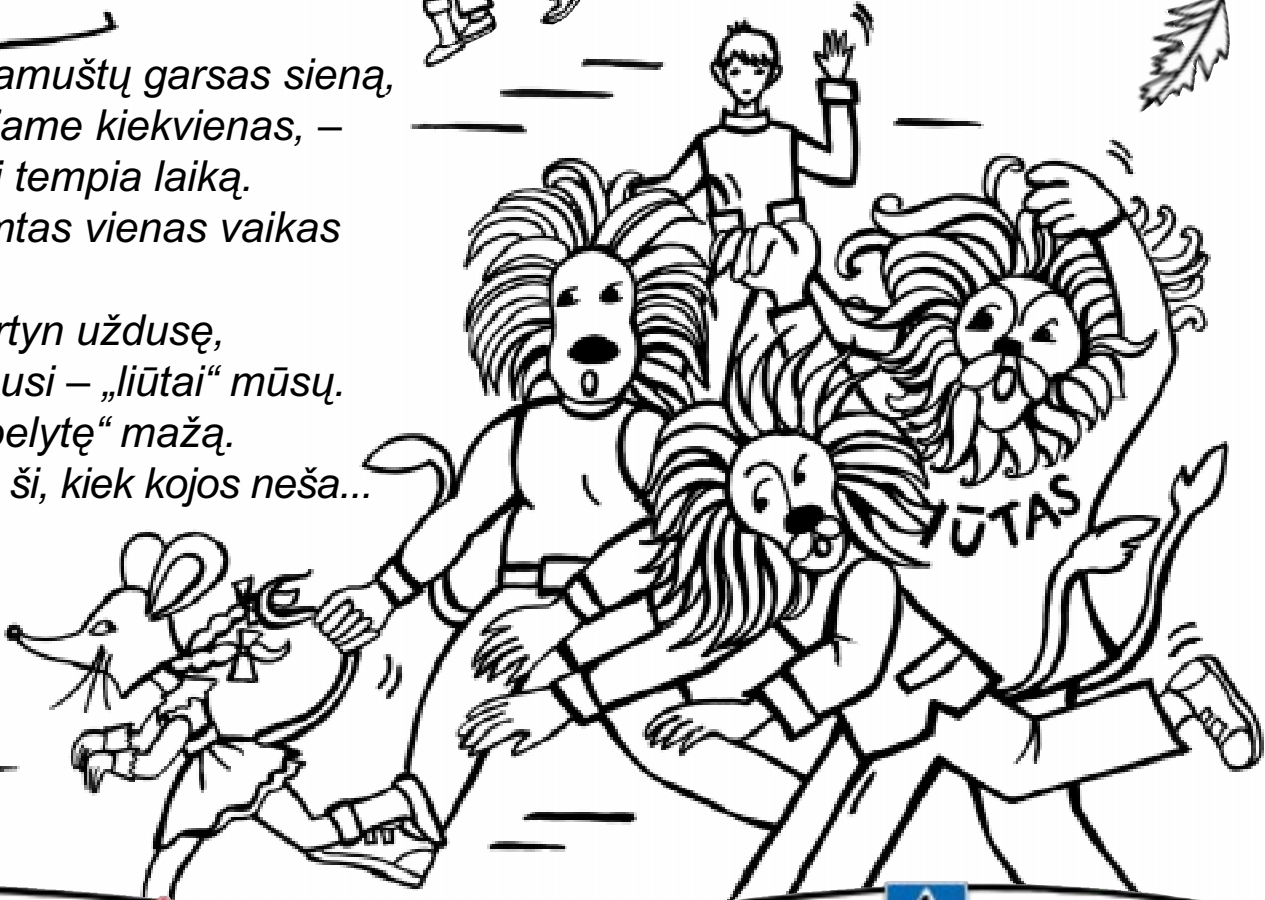
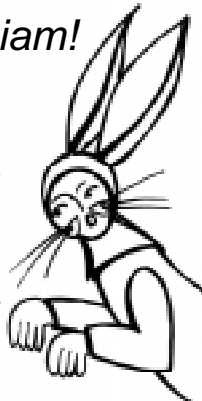
*– Kad pramuštų garsas sieną,
Repetuojame kiekvienas, –
Užpultieji tempia laiką.
Mato: šimtas vienas vaikas*

*Atleikia artyn uždusę,
O greičiausi – „liūtai“ mūsų.
Vejasi „pelytę“ mažą.
Skuodžia ši, kiek kojos neša...*

*Liūtai priveja pelytę,
Ir kad ims iš jos šaipytis
Gaurus išdidžiai užrietę:
– Ei, pelyte, grumtis kviečiam!*

*Na, įveiki mus visus,
Nes kitaip tau riesta bus!
Ei, pelyte, maže tu,
Pamekenk ožkos balsu!..*

*Bet atskridus iš beržyno
„Šarka“ taip kvatoti ima:
– Oi, numirt gali iš juoko!
Reiks papasakot apuokui!*

● **Apgalvok** į ką (mokytojus, tėvus, draugus) galėtum kreiptis, jeigu Tau taptų nesaugu. **Netylėk – pasipasakok, pasitark.** Nebijok pasakyti apie priekabiuotojus, nes jie elgiasi neteisingai ir neturi teisės skriausti nei Tavęs, nei kitų vaikų.

● **Padėk draugui**, kuris patiria smurtą, parodyk, kad Tau rūpi, kas su juo vyksta. Dažniau būk su juo – priekabiuotojui bus sunkiau tyčiotis, kai draugas bus ne vienas.

● **Nesityčiok pats**, nors taip ir elgiasi kai kurie Tavo draugai. Parodyk priekabiuotojams, kad galima elgtis ir kitaip.

● **Nebijok prietiiti prie policininko** ir pasakyti jam, kad Tau nutiko kažkas bloga arba iškilo kokia nors grėsmė. **Žinok: policininkas – Tavo draugas.**

*Liūtai pelytes jau jodo!
Gal rytoj jau pulsit uoda? –
Surimtėjus: – Kaip negėda!
Ji mažesnė už jūs pėda!*

*Liūtai klaupiasi ant kelių,
Ir atleisti meldžia pelę.
O žiūrovai ima ploti,
Aktorius visus kilnoti.*

*Dešimtokai susipranta.
Žiopsi lyg žuvis ant kranto:
– Kai mes buvome maži,
Šaipėsi iš mūs kiti,*

*Tai ir mes iš įpratimo
Iš kitų šaipytis imam...
Bet daugiau taip nedarysim.
Duodam žodį! Pamatysit.*

*Apie patyčias girdėjęs,
Čia ir Amsis atskubėjęs:
– Atsiprašė trys skriaudėjai, –
Ir skriaudėjų sumažėjo.*

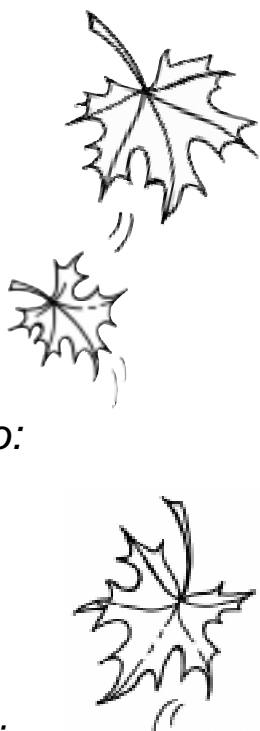
*Bet mažiau – tai dar ne nulis, –
Perspėja visus patrulis.
– Būna, įžeidi netyčia,
Bet jei tyčia – tai patyčios!*

*Kiaurą parą aš budžiu,
Į pagalbą vis skubu.
Bet ir jūs padėti galite
Nesėkmei praeit pro šalį.*

*Rinktis kelią kuo saugiausią
Patariu visiems pirmiausia.
Gatvėj būkite atsargūs –
Taip mažiau turėsit vargo.*

*Su bėda vieni nelikit,
Pasitarkit, pasakykit
Mokytojams ir tėvams
Ar geriems savo draugams.*

*O dabar girdžiu – skambutis.
Likite sveiki! Nesukit
Niekada iš tiesaus kelio –
Nuo mokyklos lig vartelių.*

Įsidėmėk: Tu turi teisę prašyti pagalbos ir ją gauti. Visada gali pasikalbėti su artimaisiais. Tačiau, jei jautiesi vienišas ir skriaudžiamas, artimųjų nesuprastas, jei nežinai, kaip pasielgti ir nori pasitarti, skambink nemokamais psichologinės pagalbos telefonais:

Bendrasis pagalbos telefonas
112

Vaikų linija
8 800 11 111
(16.00–21.00 val.)

Mokslievių linija
8 800 23 300

Jaunimo linija
8 800 28 888
(darbo dienomis
16.00–7.00 val.,
savaitgaliais – visą parą)

Mano draugų telefonai:

Daug suluošintų likimų,
Kai neklauso patarimų.

Susiraskit kelią saugų,
Dar geriau – šalia suaugęs.

Su bėda vieni nelikit,
Pasitarkit, pasakykit
Mokytojams ir tėvams
Ar geriems savo draugams.

Eismo taisykles kartokit,
Niekad gatvėj nežiopsokit.

Jūs visi padėti galit
Nesėkmei praeit pro šalį.

Jeronimas Laucius
SAUGOKIS PATS – ATSKUBĖSIU IR AŠ
SL 369. 2006. 2 sp. I. Tiražas 15000 egz.
Dailininkė Rima Stasiūnaitė
Redaktorė Asta Baranauskienė
Dizainerė Jelena Malinovskaja
117-OJI AUTORIAUS KNYGA
Leido Policijos departamentas
prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
ir leidykla „Trys žvaigždutės“, Kalvarijų g. 159, LT-08313 Vilnius,
tel./faks. (8 ~ 5) 276 2408, el. p. Jaronimasl@takas.lt
Spausdino AB „Spauda“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius

AMSIO KRYŽIAŽODIS

© Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministerijos, 2006
© Jeronimas Laucius, 2006
© Rima Stasiūnaitė, 2006
© „Trys žvaigždutės“, 2006

ISBN 9955-641-39-8

UDK 888.2-93-1
La447

HORIZONTALIAI:

1. Skriaudėjo priešingybė.
3. Dingstis barniams, peštynėms.
5. Skriaudžiantis kitus.
10. Tamsoje padeda vairuotojui pamatyti pėsčiuosius.
12. Ką turėtų padaryti susipykę draugai.
13. Nukentėjęs nuo užpuoliko.
14. Numatytas vykimo kelias.
16. Jis padeda prisišaukti pagalbą.
19. Žmogus, kuris moko.
25. Žinantis, kad dera elgtis atsargiai.
27. Netvarkos priešingybė.
28. Gražus elgesys.
29. Jos kartais kyla, kai susiginčiję nemoka susitarti.
30. Dokumentas, leidžiantis vairuoti automobilį.
31. Vaikų pamėgtas patulius.
32. Jausmas, kuris apima padarius ką nors negero.
33. Pasiūlymas, kaip elgtis.

VERTIKALIAI:

2. Kas labiausiai reikalinga patekusiame į bėdą.
4. Vardo ar pavardės negražus iškraipymas.
6. Šviesoforo spalva, leidžianti eiti per gatvę.
7. Vaikų mėgstama transporto priemonė.
8. Jausmas, kurio dažnai neturi smurtautojas.
9. Teisingas sprendimas matant rūkančius.
11. Nustatyta ko nors darymo tvarka, norma.
15. Jis budi gatvėje, kelyje.
17. Kvaišalai.
18. Šiurkšti prievarta.
20. Nedoras, kitus žeminantis elgesys.
21. Viena iš patyčių formų.
22. Jis ir akylas, ir apdairus.
23. Ką reikėtų daryti iškilus kokiai nors problemai.
24. Ryšys tarp gerų draugų.
26. Įprotis, kurio sunku atsikratyti.

Atsakymai: 1. GYNĖJAS. 2. PAGALBA. 3. PRIEKABIAVIMAS. 4. PRANARDŽIAVIMAS. 5. SKRIAUDĖJAS. 6. ŽALIA. 7. DVIRAITIS. 8. UŽUOLAITA. 9. NERUOKTI. 10. ATŠAIVITAS.

23. PASITARTI. 24. DRAUGYSTĖ. 25. ATSAUGYBĖ. 26. PRIKLAUSOMYBĖ. 27. TVARKA. 28. MANDAGUMAS. 29. PEŠTYNĖS. 30. TEISĖS. 31. AMSIS. 32. KALTĖ. 33. PATARIMAS.